

ТРЕБА ПЕРЕНЕСТИ ПОНАД ДВА Й ПІВ МІЛІОНА РОБІТНИКІВ

ВАШІНГТОН. — Воєнна продукція найшлася в такому положенні, що треба перемістити працю для найменше 2,600 робітників. Показується, що бракує робітників у фабриках амуніції й при найважливіших ділянках суспільної служби. Такий стан вказує Воєнна Комісія Людської Сили. Предсідник Пол В. МакНот обчислює, що до липня 1944. р. треба буде перенести найменше 2,100,000 робітників із занять, які не є кінцеві до ведення війни до фабрик і занять так званих „критичних“, а 500,000 робітників перенести в початках 1944. р. Треба зужиткувати талант і знання людей і дати кожному найвищу працю, до якої людина способна, коли це можна зробити без надто великих клопотів.

ДЛЯ РАТУВАННЯ ЖИВІВ БРАКУЄ 30 ТИСЯЧ ДОБРОВАЛЬЦІВ.

ОЛБЕНІ (Нью Йорк). — Два мільйони тон помідорів, фасолі, кукурудзи, бараболь, капуста, яблук і інших овочів зігниє, коли не змобілізується нагло 30,000 добровольців-робітників у стейті Нью Йорку для їх збирання. Таку остерогу проголосив губернатор Дюї, щоб зарадити недостачі робітників на фермах. На зазив губернатора отворення шкіл має бути відложено на пізніше, щоби можна використати шкільних дітей до праці в тих околицях, де загрожений фармерський збір.

ПОМИЛКА ЗАГРОЖУВАЛА ЖИТТЮ ВОЯКІВ.

ВЕНКУВЕР (Бритиш Колумбія, Канада). — Сержант Чарлз В. Дейвіс з Канадійського Королівського Медичного Корпусу, приладжуючи медичні пробетки для вжитку канадійської армії на Тихому океані та на Далекій Півночі, помішав медичні препарати. До шкляних рюрок з кокаїною він понасипав стрихніну замість іншого матеріалу і сотки пробеток такої трійливої мішанини вислано до воєнних таборів. Помилку відкрито випадково, а сержанта поставлено перед суд.

ЖИДІВСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ АПЕЛЮЄ ДО РУЗВЕЛТА Й ЧОРЧИЛА.

НЬО ЙОРК. — На відкритті п'ятиденної Американсько-Жидівської Конференції в готелю Волдорф Асторія рабін д-р Стефан Вайс зажадав помочи Рузвелта й Чорчила, щоби вони допомогли виратувати решту жидів, що вигібають в Європі. З нагоди конференції поміщують щоденні газети великі оголошення з представленням жидівського положення і з конкретними планами для їх рятунку.

ПОШИРИЛИ ВИРІБ ПЕНСИЛИНИ.

ВАШІНГТОН. — Девять підприємств дістали дозвіл на виріб пенсиліни, щоб заповнити незвичайно велике запотребування нового медичного середника. Ще перед роком пенсиліни вживали як нову цікавість у лабораторіях, а сьогодні вона перейшла всякі сподівання. Її вживають з більшим успіхом ніж сулфи при лікуванні найрізномірніших недуг. Кошти поширення лабораторій для виробу пенсиліни подані на 3,000,000 доларів. Половину продукції пенсиліни дістає армія, а решту інші воєнні одиниці. Для цивільного населення пенсиліна була досі недоступна. Шойно тепер роблять її поступово доступною для загального вжитку.

ЗАБИТО 17 МАЙНЕРІВ У ВИБУХУ В АЛАБАМІ.

БЕРМІНГЕМ (Алабама). — Ратункові відділи винесли на поверхню 17 майнерів, убитих при вибуху копальні в Сейретоні. Після першого вибуху наступила друга експлозія саме в часі, як робітники почали ратувати копальників засипаних першим вибухом. Два робітники померли у шпиталі від ран, разом погибло досі 19 людей. Між убитими є стейтвий інспектор майн.

ЧОТИРИПЯТИХ НОВИХ НАЄМЦІВ — ЦЕ ЖІНКИ.

ВАШІНГТОН. — Від квітня 1942. до червня 1943. прийнято до праці у воєнних фабриках 1,833,000 нових робітників. Між нанятими більше ніж чотири п'ятих це жінки. Таке подало до відома секретарка праці мис Перкінс. Оначе, каже вона, що й це ще замало, бо воєнна продукція вимагає далеко більшого числа робітників, а як нема мужчин, то їх місце мають заняті жінки. Досі майже 2 мільйони жінок зайнятих у фабриках амуніції.

ГОЛОВНИМИ ЖЕРТВАМИ ВІЙНИ МОЖУТЬ СТАТИ ДІТИ.

НЬО ГЕЙВЕН (Конетикат). — Самюел М. Бранел, професор в університеті Ейл, звернув увагу громадянства, що головними жертвами війни можуть бути діти тому, що вчителів покликано до війська або до праці при воєнній продукції, а дітей полішено недосвідченим педагогам. Коли дитина окаліче умово й духово, то це принесе більше шкоди для нації, ніж окалічений вояк, міркує професор.

Департамент стейту заперечує поширення реакції в Європі

ВАШІНГТОН. — Департамент стейту звернув увагу на закиди, звернені на адресу його урядовців, начеб то з цього департаменту виходив напрямок прихильний для реакціонерів та консервативних груп в Європі. Заступник секретаря стейту Адольф Берлі вислав отसे письмемну відповідь на такі закиди до Американської Ради Прилюдних Справ. У відповіді сказано, що Злучені Держави ведуть свою демократичну політику в європейських справах і для здійснення не раз покликую департамент стейту визначні особи з Європи для поради. Одначе з нагоди резігнації підсекретаря стейту Сомнера Велеса такі дорадники вважали за відповідне викликувати через американські газети негодування, щоби донечи урядовці. Це неправильне поступовання, думає Берлі, бо це викликає замішання й серед груп, до яких належать теж і бувші політичні діячі-утікачі з Європи.

АМЕРИКАНСЬКИЙ УРЯД ГРОЗИТЬ КАРЮ ЗА ЦИВІЛЬНІ ВБИВСТВА

ВАШІНГТОН. — Америка й Велика Британія остерегли урядово Німеччину, що всі, хто допускається кримінальних вбивств на цивільнім населенні в Європі, будуть потягнені до відповідальності, коли прийде час кінцевого розрахунку. Ця остерога вислана з нагоди отримання вістей про нові німецькі страхоття в Польщі. Імени прийшли звідомлення, що Німеччина винищує польське населення в округу Білостоку і понад ріку Буг. Таксамо винищено населення в провінції Люблин, на полудне від Білостоку.

КАНАДА ЗНАЄ НАЙЛІПШЕ, ЯК НЕДОПУСТИТИ ДО ІНФЛЯЦІЇ

ВАШІНГТОН. — На підставі звіту „Букінг Інституту“ приходить влада до висновку, що Канада вміє найліпше давати собі раду з інфляцією. Упродовж 3 з половиною року війни ціни харчів зросли в Англії на 28%, в Стейгах на 26%, а в Канаді лише на 17%. Це сталося тоді, коли майже половина продукції Канади йде на воєнні потреби. Скарбова політика Канади налажена так, що з воєнних заробітків йде велика частина на податки і на примусове шадження, а ціна харчів урегульована відповідно до коштів продукції.

Смерть короля Бориса готова приспішити Аліантську інвазію Європи

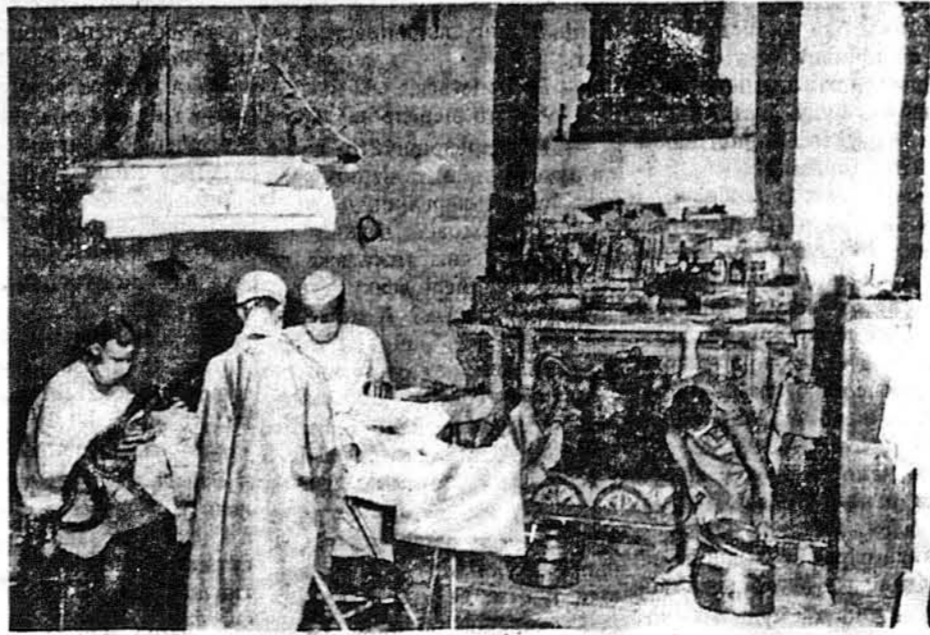
АНКАРА (Туреччина). — Нагла смерть болгарського короля Бориса спричинила в цілій Болгарії цілковите замішання. В першу чергу досі ніхто поспло не знав, що властиво сталося, себто, чи король помер наслідком атентату, чи природною смертю. Бритійські інформаційні джерела подають, що на короля вчинив атентат болгарський патріот, невдоволений з його про-нацистського наставлення. Совети твердять, що короля отруїли німці. Знову болгарські та німецькі звідомлення кажуть, що король помер наслідком серцевого удару. Та як би не було, всі згодні з тим, що смерть короля Бориса дуже скомплікувала положення на цілому Балкані. В самій Болгарії неспокойно. В Софії обкинено камінням німецьке посольство. Є загальне невдоволення з урядом, що став тепер регентом і править в імені малолітнього сина помершого короля, шістьлітнього Симеона. Премієр Богдан Фільоф візвья наріди стояти кріпко при престолі. Та ті, що знають краєві відносини, запобігають, що цей уряд не вдержиться довше як два тижні. В краю, кажуть далі, триватиме хаос так довго, поки армія з німцями не возьме керму. Та, підкреслюють у Туреччині, є це теж добра нагода для Аліантів вдарити в Болгарію через Тракію і тим розпочати інвазію Європи. Але не є виключене, що прийдеться можливо і самій Туреччині вступити на болгарську територію для безпеки своїх границь.

НІМЕЦЬКИЙ ТЕРОР В НІДЕРЛАНДАХ ЗБІЛЬШИВСЯ

ЛОНДОН. — З Нідерляндів доносять, що з краю забирають німці вже навіть те, без чого населення ніяк не може обійтися. Панує такий терор, якого історія цього краю ще ніколи не знала.

ФРАНЦУЗИ ДЯКУЮТЬ АЛІАНТАМ НА РІЗНІ ЛАДИ

АЛЬЖИР (Північна Африка). — Французький Комітет Національного Визволення, на чолі якого стоять ген. де Голь та ген. Жіро, вислав подяки Аліантам за офіційне визнання. Але, як це визнання мало в різних державах різний характер, так є і з подякою. Президентів Рузвелтові написали в формі „длісного вдоволення“ з його визнанням, бритійському прем'єрові Чорчилеві „широ“ подякували, канадійському прем'єрові Макензі Кінгові висказали „дуже велике вдоволення“, секретарови стейту Голови „широ“ подякували як і Чорчилеві. Зате Сталінові вислали „глибоку“ подяку. На це останнє взирає преса особливу увагу, але є за те, щоби не надавати цьому якоїсь політичної ваги. Тільки звертається увагу, що Сталінові подякувано найкраще дібраним словом, бо Совети пішли у своїм визнанні найдалі з усіх Аліантів. Та поминаючи ось ті речі, назагал панує таке переконання, що визнання цього Комітету причинить багато для усунення різних перешкод, що були для Аліантів колодою.

ШПИТАЛЬ У КАПЛІЦІ. — Це бачимо каплицю, що знаходиться в монастирі, що походить ще з XVII століття, а в якій хірурги переводять наглу операцію тяжко раненому американському воякові. Це близько Катанії, в Сицилії.

ДАНЦІ ЗАТОПЛЮЮТЬ СВОЮ ФЛЬОТУ, ЩОБИ НЕ ПОПАЛА В РУКИ ОКУПАНТА

СТОКГОЛЬМ. — Вбивство німецького офіцера в Одензе та домагання нацистської влади, щоби данський уряд проголосив воєнний стан та видав особи, що винувати за вбивство, довело до цього, що в цілому краю замішання. Уряд відмовився вдовольнити німецькі домагання. Зате його арештовано або інтерновано. Те саме є мабуть і з данським королем. Ціла Данія є тепер виключно під німецькою владою, проголошено в цілім краю воєнний стан. Значиться, що край, який нацисти ставили „за взір“ їхньої лагідности в поведінні з чужими народами, знайшовся тепер у такому самому положенні як усі інші краї, загарбані нацистами. Та найважливіше те, що німцям не вдалося забрати решту невеликої данської фльоти, яка була в пристані Копенгаген. Коли німці прибували ту флоту забрати, офіцери і мужва затопили її. Частині вдалося втекти до Швеції. Так само знищено і склади амуніції. До Швеції, до пристані Ляндскрона, прибуло шість невеликих воєнних кораблів з офіцерами і моряками та з деякими цивільними, що втікли з Данії. Теж є вістка, що до Мальмо теж приплило певне число данських кораблів. Прибувши розповідають, що найбільший воєнний корабель зівстав затоплений в Копенгазі, де було найбільше кораблів. Це означає, що коли йде про Данію під німецькою окупацією, то там уже немає ніякої данської фльоти.

ЗА ДВОМА НАЛЕТАМИ ЗНИЩЕНО 307 НІМЕЦЬКИХ БОЙОВИКІВ.

ЛОНДОН. — Американські летуни з своїми Літаючими Фортецями віднесли великі успіхи в налетах на Регенсбург і Швайнфурт, що відбулись 17. серпня. Отже обраховано, що підчас тих налетів знищено в повітряних боях найменше 307 німецьких бойовиків: а то в налеті на Регенсбург знищено 140 бойовиків, а на Швайнфурт 147, а 20 знищено тими бомберами, що супроводжали літаючі Фортеці до німецької границі. Теж згадується, що при тому понесено теж і важку втрату, бо ці налети коштували американцям 59 Фортець. Та коли зважити ворожі втрати в літаках і ту необчисленну шкоду, яку заподіяно згаданим німецьким містам, центрам воєнної промисловости, то американські втрати не будуть значчі.

СОВЕТИ ПОСУВАЮТЬСЯ В НАПРЯМІ ДНІПРА

ЛОНДОН. — Советські звідомлення подають про те, що советські частини, що посуваються головню в напрямі Дніпра, вбили або полонили 6,000 німців та звільнили понад 100 дальших сіл. Кажеться далі, що німецька команда рахується уже з тим, що загрожений Донецький басейн, та розпочала звідтам евакуацію. Советські летуни, кажеться далі, бомбардували німецькі воєнні склади біль Ворошиловграда (Луганське).

ДАЛІ БОМБАРДУЮТЬ ПОЛУДНЕВУ ІТАЛІЮ.

ГОЛОВНА АЛІАНТСЬКА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Американські бомбардують полудневу Італію безупинно. Зокрема згадується про дуже сильний налет на Терні, що є важним залізничним вузлом. Зважується, що ворог зачинає ставити в повітрі децю сильніший опір, якого останніми тижнями не було.

НЕ ПІДЕ ТАК ЛЕГКО З РИМОМ ЯК „ВІЛЬНИМ МІСТОМ“.

ЕДІНБУРГ (Скатленд). — Вайкавіт Саймон заявив у промові, що це замало сказати, що отсе проголошено якесь місто „вільним“. Бо це може означати те саме, що „піднести білий прапор і дати боротись“. Не йде про те, казав Саймон, що ворог проголошує, але що він робить. Це неможливо відразу перемінити таке місто як Рим, що було центром влади, комунікацій і виробу воєнного збряддя, в „невоюючю полосу“. Та що з цєю справою робити, про це вирішить воєнна команда Аліантів, закінчив Саймон.

ВІДВІДУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ ПОЛОНЕНИХ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Король Михайло і королева Олена відвідали 70 американських летунів, що знаходяться в Синаї як воєнні полонені. Це частина тих, що відбували 1. серпня рейд на нафтові поля в Плесіті. Король, що розмовляв з ними доброю англійською мовою, заявив, що сам напише про них до їхніх родин. Деякі американці нарікали, що над ними знущались румунські селяни. Сказано, що як війновники будуть знайдені, то будуть за це розстріляні.

РАДІ, ЩО ДІСТАНУТЬ ЩЕ БІЛЬШУ ДОПОМОГУ.

МОСКВА. — Часопис подав широкий звіт про те, що президент Рузвелт сказав про Ленд-Ліз у своїм звіті до конгресу. Підкреслили, що заробіждено, що в серпні дістане Росія ще більше ніж досі діставала.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письмовий текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед початком дня, в котрому оголошення хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожен зміну адреси платиться 10 центів.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. з. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК "НАПРАВО", ТО ЩО ЦЕ ОЗНАЧАЄ?

По пропам'ятних неfortunних заповідях про Росію, що вийшли свого часу від славного летуна Ліндберга, маємо нові заповіді від іншого славного летуна-капітана Еді Рікенбакера.

Повернувши з короткого побуту в Соведах, капітан Рікенбакер зложив такі сенсаційні заяви про цей край і пануючий там режим, що вони облетіли американську пресу та викликали повно всіляких коментарів. Сталося це мабуть більше з огляду на особу, ніж те, що вона сказала, бож про ті самі речі вже говорили не одні "знавці" Советів.

Капітан Рікенбакер заявив, що Росія відхиляється шораз більше від більшовизму, а нахилиється до капіталізму, себто "іде постійно направо", під чим треба теж розуміти, що вона перекинується до демократії. Та думку Рікенбакера про Америку, яка кожному з нас краще відома, бо в ній живемо, залишимо на боці, а поговоримо про те, що він думає про Совеტი.

Як виглядає з того, що говорить Рікенбакер, то йому найбільше заїмпувало те, що в Соведах тягнуть шкуру з робітника, та що там залізною дисципліною та великими карами і позбавленням роботи, а тим самим і можністю жити, заставляють робітника працювати понад сили до такої міри, що це "вдоволило і найбільш безпощадного американського промисловця". На нашу думку, коли це має означати у Соведах зворот до капіталізму, то він існує там уже віддавна, від самого початку комуністичних експериментів. І коли це мало бути признакою відвороту від більшовизму, то шкодаб говорили про якийсь більшовизм у Соведах взагалі, а не лиш тепер. А коли на тому опирати, що Совеטי ідуть "направо", то краще сказати, що вони взагалі не були на "лівій" стороні, а завжди були тільки на "правому" боці.

Дуже можливо, що капітан Рікенбакер, розголюючи такі речі, має якісь добрі й патріотичні заміри. Може хоче заставити американське робітництво, особливо те "ліве", до більших зусиль у военній продукції. Може хоче зменшити абсентизм, що прибирає шораз більші розміри, а який в Росії "зліквідований". Усе те можна припускати, бо який не крикувати капітан Рікенбакера за його нераз дуже негідні вискази в робітничих справах, то годі припускати, щоб він не бжав своему краєви якнайбільшого добра. Та нам здається, що він ось тих своїх добрих замірів не здійснив при допомозі ось таких своїх помічнів, як ті, що він їх розголосив про Росію, чи там про Совети.

Так, у Соведах іде зворот "направо", але не в тому розумінні, як це представляє капітан Рікенбакер, коли під тим зворотом хоче розуміти зворот у сторону — демократії. Він мав би рацію тоді, якщо б демократію представляли у нас безпощадні висказувачі робітників". А так чейже не є.

На першому місці — свобода

Довго забрало український народ, заки він по сотках літ неволі відчув у своїй масі потребу стати господарем на своїй землі в тому розумінні, щоб та земля стала свobodною і незалежною, бож тільки на такій землі може він бути справним своїм господарем. А ще довше тривав той національний процес, що довів до цього змагання українського народу, щоб він весь був об'єднаний в одній українській державі, себто, щоб ті землі, де український народ становить більшість населення, були з'єднані в одно українське державне тіло.

Над здійснюванням таких мрій чи ось такої національно-політичної програми українського народу працювали найкращі його діти. За них пожив і кладе голову сам квіт України. І здавалося, що там, де саме тепер льється так обильно українська кров, де земля України знов обмальовується, виростає нова надія, що ось незабаром здійсниться ідея української нації й вся Україна буде об'єднана. Іншими словами, що український народ діпне свого і матиме соборну Україну.

Та чи це все? Ні. Український народ, як і кожний інший, хоче в першу чергу — волі. І як соборна Україна не буде для її населення соборною тюрмою, а тільки справді свobodною державою, в якій господаритиме свobodно й самостійно природній господар цієї землі — український народ, то це буде великим здобутком. А як цього не буде, то годі припускати, щоб український народ радів з нової неволі, хочби і соборної. Тому годі нам в Америці казати, що як нема виглядів на соборну свободу, то хай український народ буде хоч у соборній неволі.

Це є справи, над якими усім нам треба серйозно й сумлінно застановитись. І памяати, що тут іде мова про свободу як найдорожчий скарб людини. Та що це не значить, що коли хтось є проти соборної неволі в Соведах, то він тим самим уже є за те, щоб Україна, чи якась частина української землі мала остати при Польщі, чи під Румунією і Мадярщиною. Про Німеччину вже й не гворити, бож вона буде розторощена й навіть не поважитись ставити якихсь претенсій до України. Не було і не буде свободи в тих усіх краях, що відомі з гнету українського народу. Тому не іде тут про якусь орієнтацію на Польщу, а проти Росії. Зате

іде про орієнтацію, що виключає таку українську політику, що відступалаб комусь якісь українські землі. А в якій іде теж і про те, що який в цій війні чи підчас мирової конференції створилась така міжнародна ситуація, що унеможливилаб повстання соборної, самостійної й демократичної України, але дала надію на можливість існування свobodної демократичної й незалежної України хочби на малій частині української землі, то це булоб кращою розвязкою мати таку Україну хоч на клптику, ніж вилхати весь український народ в ім'я соборности в соборну неволю.

Не кажемо, що така ситуація є. Не пророкуємо, що вона буде. Але й не твердимо, що

ЯК НАЦІСТИ ПРОВАЛЯТЬСЯ, ЩО ДАЛІ?

Можна припускати, що підчас Квебекської Конференції обговорено теж докладно, що треба Аліантам робити в таку хвилину, коли з Німеччиною станеться подібне до того, що сталося з фашизмом і Мусолініем в Італії. А властиво, що робити, як нацистська влада впровадилась в такий спосіб, що Німеччина проголосить безумовну здачу, до якої накликають німецький народ президент Рузвелт та британський прем'єр Чорчиль як — до останньої для нього дошки ратунку.

Кореспонденти, що були в Квебеку, пишуть, що ось ті речі були на тій англо-американській конференції не тільки обговорені, але й вирішені. Якщо так сталося, то багато відпадо з того страху, що його висказує Дороти Томпсон в "Ди Американ Меркюри" (з вересня), що саме обговорює, що Аліантам треба зробити на випадок провалу нацистської влади в Німеччині. Вона виходить з заложення, що до цього плану не було, а те, що про цю справу гворено, чи що в ній зроблено, в многом не відповідає, на її думку, тим ідеям, за які Аліанти боряться.

Дороти Томпсон відома з своїх передвоенних постійних накликувань, що мусить прийти до боротьби між демократіями і диктатурами та тоталітаризмами, а в тому і до війни між Америкою і нацистською Німеччиною. Тепер постійно настає на те, щоб, коли вже до цієї війни прийшло, була з неї справжня користь для справи замирення

це неможливо, щоб український народ міг знайти і в такім положенні. А який так сталося, себто який така евентуальність дійсно наступила, то думаємо, що треба ставити вище такі свободи, хочби тільки для частини української землі, ніж ради соборности пхати весь український народ і всю Україну — в неволю.

Та підкреслимо, що про те, чого хоче український народ, повинен остаточно рішати він сам, а не ми, американські громадяни, чи хто інший. 22. січня 1919 року демократична Україна висказала дуже виразно свою волю. Як хто в це сумнівається, то ми можемо тільки обстоювати те, щоб була дана українському народові ще раз нагода свobodно висказатись, себто без страху за те, що за це буде його хтось потім переслідувати і карати.

світа, чи властиво Європи. Звертає увагу, що вимоги, поставлені Німеччині Злученими Державами і Британією, є інші від тих, що їх ставить Сталін, що тільки настає на "ліквідацію нацистського режиму", а ми на: безумовну здачу з боку армії, ліквідацію нацистського режиму, та вдержання законного порядку.

Дороти Томпсон передбачує по розвалі нацистів хаос у Німеччині. Але і в тому хаосі й розжертю всі німці поставлється проти цього, щоб Німеччину ділити, та щоб у ній була окупаційна влада, що контролювалаб їхнє цивільне життя. Іншими словами, каже вона, всі німці поставлється згідно проти аліантських "гвалляртерів". Далі вона звертає увагу на те, що нацистська школа та великі терпіння, які вона завдала німецькому народові, зробила той народ інтелігентним, зручним, хитрим, що дасть собі скоро раду з новою революцією по розвалі нацистів. І видасть не таких нових лідерів як Бадоліо в Італії, а таких, що виступлять з широким політично-соціальною новою програмою і будуть вміти, як її народова предстатити, обіцяючи йому порядок, якого загал найбільше потребуватиме, будучи перемученими нацистськими практиками і війською. Очевидно, що той провід буде нічим іншим, тільки новою німецькою демократією, на чолі якої може станути можливо й така переслідувана нацистами, а шанована в цілому світі, фігура, як от протестантський па-

стор Німелер, чи соціал-демократ Лебе, або католик Вірт, чи хтось інший, звільнений з нацистських концентраційних таборів.

Тепер питання, якщо б так сталося, як віднесуться Аліанти до такого нового німецького демократичного режиму і його мирових пропозицій, між якими, очевидно, буде згода на видачу Гітлера, його покарання та т. п. Але буде теж і таке, що цей новий демократичний уряд не згодиться на окупацію Німеччини і аліантську контролю над нею. Скотплікує це положення ще й те, що вдержатись буде міг цей уряд у Німеччині тільки так довго, як довго буде надія, що Аліанти його визнають і підуть з ним на згоду. Бо інакше все піде в Німеччині іншим революційним ходом. І піде це легко, каже Дороти Томпсон, бо нацисти напхали в голову молоді повно різних радикальних клічів. До радикальних елементів з німецької молоді й робітництва долучається ще мільйони чужинських робітників, що це більше скріпить хаос, в якому будуть дві струї: комуністично-ідеологічна, і неконтрольований більшовизм, що шукає тільки пімсти на цілій соціальной структурі. Того останнього, каже Дороти Томпсон, побоюється навіть Сталін і не хоче брати за нього відповідальности. Тому і не іде на наради з Аліантами, що робити з Німеччиною на випадок аліантської вигри.

У тому революційному хаосі зявляється американські й британські воїни під проводом своїх офіцерів, що виховались "в добрих буржуазних хатах". І шож їм робити? Стріляти, щоб завести порядок? І чи піде в такому випадку стріляти теж і російський воєк? — питає Дороти Томпсон. Чи може радше заохочемо закликати німецьких офіцерів і німецьку армію, щоб збрала порядок.

Дороти Томпсон каже, що не вірить, щоб Сталін заключив сепаратний мир з Німеччиною. Він остане при Аліантах. Але, як повстане в Німеччині новий демократичний уряд, а нацистська влада провалиться, він готов прийняти оферту цього нового уряду. В такому випадку він заключить сепаратний мир, якщо б Вашингтон і Лондон ось таку німецьку оферту відкинули.

Ось це є ті думки, каже Дороти Томпсон, над якими треба добре застановитись урядом колам і вирішити їх уже тепер, бо це прийшла країна пора на їх вирішення.

Купітьте Воєнні Бонди!

Критичні часи для критикоманів

В часі більшовицьких демонстрацій в Нью Йорку нераз було, що учасники тих демонстрацій плювали на полицменів, що не допускали до галабурд. І треба признати, що в тих полицменів є велика самодисципліна, коли вони на таке чи подібні обиди майже не відповідали. Вони мали на увазі загальний лад і їх думка була зосереджена на те, щоб демонстранти не кинулись масою на кранички чи на які будівлі і не розпочали заворушень. Полицмен знав, що демонстранти шукають собі заціпки, коли плюють та визивають його, а коли він на те зареагував в невідповідній спосіб, то вони почали з ним сутячку, щоб викликати загальне замішання.

Є і в нашій громадянстві одиниці, що безупину на наших громадських діячів плюють головню в газетах, подібно як на згаданих полицменів. Плюють на них, що намагаються наїти якийсь вихід із теперішньої ситуації. Бож тепер такі часи, що наприклад для української справи важко щось зробити, а почуття відповідальности звиває нас принаймні розвивати якісь думки, які є можливості допомогти визволенню теж і українського народу. Очевидно, як ми свою долю злучили з нашою батьківщиною, Америкою, то наші люди вважають своїм обовязком посвятити свої зусилля для перемоги великих ідей Вашингтона, Лінкольна, Вілсона, Рузвелта. І в такому змислі думають теж і про визволення українців, бо це теж американська справа.

Але і в нашій громаді теж одиниці, що такої відповідальности не відчувають. Все одно з яких причин. Перемученим життям, знесомжени невдачами, збентежені надзвичайними труднощами, або й такі вже з природи, що вони не надаються на провід. Часом є це впливом лінивства, недостатчі відваги або й філістерства. Молвля: "Пощо мені комусь наражуватися, як з того й так ніщо не вийде!" Таки одиниці відтіаються звичайно від усякої акції, щоб "не зробити помилки". Але зате взяли собі за завдання дошквалувати інших за їхню працю. Ось ті труси мають манію докучати кожному, хто працює і через те вилітає на верх у громадянстві. Чи це робиться із зависти, чи з умоваю збочення, годі певно знати. Але вислід їх міркування все доводить їх до так званої "критики". Щоб наші ідейні люди не робили, то такі збочені люди мусять їм за це "латку" причепити". Оттак і розвивується у них "критикоманія". Не пропускають ні одної нагоди, щоб комусь за працю не допечи.

Історична назва для таких одиниць, що прийшла ще з старинної Греції, це "сикофанті". Коли в часах миру не мають громадяни ширшого круга ділання, тоді така група сикофантів може мати поле до полиців, бо руйнуючи одного то другого чоловіка у прилюдному житті, все хтось знайдеться, що своїм талантом пере усіх, навіть і сикофантів, та найде шлях, як спонукати ширший загаль до праці в одному або другому напрямку. Одначе інакше мається діло в военных часах. Тут не треба шукати за цілями праці, бо їх дає ворог-противник. Мусимо боротися за існування, а тоді треба шукати всіх можливих способів для втримання настрою. Хтонебудь вискочить із безцільною критикою, дістає назву дефітиста, тобто людини, що хоче завалити внутрішній

Допісуйте на сторони 3-ї

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

27

Бенедьо спалахнув увесь немов грань. Він хвилю вагувався, чи відповідати велитові на його питання, чи плюнути йому в очі, забратися і йти геть із цієї хати та зміж тих дивних людей. Далі надумався.

— Плетете дурницю, — сказав їм підником. — Може, до вашого батька син і вміє дещо кому доповідати, а в нас те не водиться. А пацька ласка впала на мене непрошена, віддай за те, що при його закладинах мене трохи не забрала підйома, як ми спускали в яму угольний камінь.

— Ага, — буркнув протягло велит, і його голос почав трохи мякнути.

— Побратиме Деркачу, — звернувся він нараз до невеликого рухливого чоловіка, — бив добрий, то буду вашим сином. Ну, але скажіть же самі, як тут бути добрим, коли ось якісь люди входять до хати і ні з цього, ні з того причіпляються до мене і ганьблять, не знати, за що й за яке? Як ви мене на таке тут брали, то ліпше було й не приймати, був би я досі найшпів спокійнішу хату! А тепер прийдеться йти під ніч. Ну, але принаймні буду знати, що за люди бориславські робітники! Бувайте здорові!...

З тими словами він надяг петек і, беручи на плечі свій вузлик, звернувся до дверей. Усі мовчали, тільки Матій моргнув до велита під вікном. Між тим другий велит сидів, мов скала, під дверми, заперши собою вихід і, хоч Бенедьо різко сказав на нього: "Пустіть!" — він ані рушився, немов і не чув нічого, тільки поволі піхкав люльку.

— Алеж, Господи Боже, — скрикнув нараз зі смішиною Западливий Матій, — свій, чоловіче добрий, куди втечеш? Не знаєш, бачу, жартів! Постій, побачиш, до чого воно йде!

— Що я маю стояти! — відповів гнівно Бенедьо. — Може, скажете мені ще довше слухати від цього чоловіка такої ганьби, як досі? І не знаю, відки він те чув, що я когось кривджу та збиткую?...

— То ви вважаєте мої слова для себе ганьбою? — спитав напіввагливо, а напівостро велит.

— Розуміється.

— Ну, то перепрошую вас.

— Не перепрошуюте, волієте бути чемніші та не обижати, ніж описати перепрошувати. Я простий чоловік, бідний робітник, але чиж тому вже леда хто має мені всяку дурницю в очі тикати? А може, ви на те дуфаете, що ви міцні, а я слабкий, то вже можете мене безперечно ображати? Ну, то пустіть мене геть, не хочу слухати вашої бесіди! — І він знов обернувся до дверей.

— Ну, ну, ну, — говорив Матій, — ті люди ще готові на правду посярватися, не знаючи й самі за що! Алеж постій, чоловіче Божий, гнівайся, а не знаєш, за що!

28 Дуфаете — покладається, надіється.

29 Витрібувати — перевірити.

Перед конвенцією Союзу Українок Америки

В теперішніх часах ніхто не учасниці приймуть ці постамає права сидіти бездільно, а нові рішучо і поважно. Натибільше ми, українці. І це є стрій минувшої конвенції не дуже радісний прояв, коли сміє більше повторитись, бо бачимо по наших громадах що це може бути загладою нашої безкочечну журбу про свої організації. Нема тепер жад організації, про корисну праці, про наш край тут, а врешті і про своїх братів там, за морем.

Ніхто не може закинути ні одним словом, що наше жіноцтво бездільне. Навпаки, кожен мусить признати, що жіночі гуртки, а вже найбільше відділи Союзу Українок Америки, широко працюють для добра нашої прибраної Вітчизни, а також свідомі того, що обовязком їх є подбати за рідних братів і сестер там за морем і за всіх українців, яких воєнна хуртовина погнала світами.

Щоб обиднати всю цю працю, щоб прийти до кращого порозуміння в напрямі теперішніх зусиль нашої організації, скликається конвенція С. У. А. Буде це вже шеста конвенція.

Велике поле до праці під цю пору, а ще більша праця жеде нас у будучині. Прийде час — вірмо в це повною силою — ще замовкнучь гармати і настане мир. На згарищах руйн родитиметься нове життя, повстануть нові потреби. Тоді простягнуть свої високі руки і голодні уста наші брати і сестри. Вони не тільки голодні, в холоді, без даху над головою, але і все народне життя там завергло на час цієї страшної руйни. І ми перші будемо ці, до яких вони звернуться за поміччю.

Чи не є це велика ціль перед нами? Будьмо проте на це приготовані!

Вірмо, що наради на теперішній конвенції вирішать много важних постанов, та що

Критичні часи для критикоманів

(Докінчення з сторони 2-го)

фронт, знеохотити людей до праці і, як кахється, знищити „мораль”, тобто витривалість людей у праці.

Серед нашого громадянства покутують ще одиниці-дефітисти, що не вірять у ніяку можливість праці для українського народу. Вони цього вітверто не кажуть. Навпаки, представляють себе за всезнайків, що то ще перед 20-30 роками передбачували таку то й таку невдачу, перозум, здлу волю, чи просто навіть о-собисту амбіцію чи користоловність провідних одиниць. Вони то починають витягати події навіть перед 20-30 літ та їх так розбирати, начеб то все те діялося сьогодні і начеб то це можна було інакше поступити, щоб не сталося, те, що сталося. Отже вони не допустили і до створення наприклад Українського Конгресу, ні Обеднання, ні маніфестацій, ні делегацій, ні навіть не допустили до закликів для складок на поратунку перещасних жертв війни на українській землі, бо це... зрада, злодійство, обман і т. ін.

Словом, поводяться чисто так, як плює й вимахує кулаками товпа, що хоче спровокувати людсьмена в часі демонстрації. Одначе часи війни не пригожі для критикоманів. Скорше чи пізніше кожен зрозуміє, що нелевні часи не можуть бути притокою до напасти з боку не в і д повідальних одиниць. Кожен зрозуміє, що такі си-кофанти в першу чергу мусять самі стати до праці із закасаними руками і показати прикладом своєї праці, що вони знають і можуть, який у них розум тепер, а не задній... Бо роботи нам треба, а не

критикоманів.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Д-р МИРОН АТАМАНЕЦЬ

ШІКАГО, ІЛЛ.

Нова професійна сила.

В Шікаго маємо багато нових професіоналістів серед молодого вже покоління. Мало за них тепер знаємо, бо з малими виїнками вони вже в армії, а як не в армії, то не знаємо їх тому, що не живуть серед нас, американських українців, не ходять до наших церков, ні на наші підприємства, як і не належать до наших організацій, думаючи, очевидно помилково, що це для них так краще.

Та виходять з нас на наших таки очах „в люди” і такі одиниці, що свій молодий вік серед своїх провели, а яких батьки стараються, щоб були з них не лише добрі американці, але й українці.

До того рода професіоналістів належить д-р Мирон Атаманець, добрий син добро-го батька і доброї матері. Хто з Шікаго не знає вічно усміненого „старого” Атаманця? Знають його всі, молоді і ста-

ри. Знають його з церкви, де він вже чверть століття дякуючительное. Знають його зі сцени, бо він вічно про те й думає. Добрий в нього голос, а сам він спосібний артист, найкращий в Америці „Ревізор” з Петербурга, від якого ліпшого-я не бачив. І сина вивів у люди! З малої платні стягнув кіньки як міг, а сина Мирона посилав до школи до Льюїоли Університету. Молодий лікар-дентист, що за кілька днів їде до війська, родився в 1920 році в Шікаго, Вірїє на „Райс” вулиці, напроти церкви св. о. Николоя, де занятий його батько. А батько дав йому ще й музичне образование. З нього добрий піяніст, а незадовго буде й добрий „сейлор”, бо їде до „Нейві”. Не треба й згадувати, що родина н. Атаманця — це старі Союзівці.

Бажаємо молодому докторови щастя на війні, а по повороті з неї й успіху в його професії.

Степан Куропась.

Каміт Демократик Каміт”, що веда славу політику шікагівських Демократів. Ця політична організація піде в найми дець у горішню частину міста Нью Йорку, а Колумбія Ордер купить окремих будинок і буде відділений від політики.

ку школу з власного досвіду, з життя в організації. Так воно і у нас. І за це ми повинні себе взаїмно поважати, цинити і помагати собі у співпраці. Бо, яже це здійснювання зад сад сестриної любови, толерайтності і демократизму, на яких основана наша організація, коли за якунебудь помилку членки їдять себе та дотинають собі взаїмно? І яка користь з того? В таких випадках є обовязком кожної з нас думати у першій мірі про добро своєї організації.

Ідьте, шановні делегатки, на шесту конвенцію Союзу Українок Америки з чистим серцем і з добрими думками. Вірте в добро, а тоді його створите.

Гідного переведення Шестої Конвенції Союзу Українок Америки і найкращих успіхів бажає, членки

Юлія М. Шустакевич, Дітройт, Міш.

ТАМЕНІ ПРОДАЛИ ХАТУ, ПІДУТЬ У КОМІРНЕ.

НЮ ЙОРК. — Будинок Тамени Гол на розі 4. Евеню й 17. вулиці у Нью Йорку проданий. Його закупили відділ 91. юні „Інтернешел Лейдіс Гармент Воркерс”. Ця юнія побороє організацію Тамени і дає голону підтримку Американськ Лейбор Парті). В будинку Тамени Гол містилося дві організації Тамени: Одна „Тамени Сосаєт”, як бенефітова організація, звисна також під додатковим іменем Колумбія Ордер; друга звана „Нью Йорк

А. Ч. ХРЕСТ ПОТРЕБУЄ ДОБРОВОЛЬЦІВ

Американські жінки, що працюють під прапором Червоного Хреста, дали загально за минулий рік коло 975,000,000 годин добровільної праці на гуманітарні ціли. Більше як 3,000,000 жінок брало участь в тій гідній праці. Тепер, після літньої перерви, добровільна праця при Червоному Хресті знова буде йти повним рухом.

Відомости зі всіх кутиків країни вказують на те, що американські жінки чужинського роду брали живу участь в тій величезній праці. Скрізь вони давали свій час, працю, щоби підтримати всі починання Червоного Хреста.

Деякі працювали як помічниці норсок, тим самим облегчючи брак регулярних норсок. Знова інші особливо цікавилися працею в моторовім корпусі чи в кантинах, виконуючи цінну працю як для своїх громад, так і для армії і флоту. Деякі працювали в клубках Червоного Хреста, в інформаційних будках при крамницях, або де инде. Були такі, що невтомно працювали підчас кампанії збирання Воєнного Фонду, щоб уможливити працю Червоного Хреста в наступному році. Велике число жінок присвячували свою працю на роблення бандажів, одягу та ріжких плетених річей, які призначуються не тільки для наших воївка та моряків, але також для нещасних жертв війни по цілому світі.

В Портленд, в стеїті Орегон, поверх 500 членів Норвезького Громадського клубу сходяться правильно в Норвезьким Домі для шиття і плетених. В тому самому місті данці, фіниці та інші групи також дають чимало праці для Червоного Хреста. З Окланд та інших міст в Каліфорнії приходять донесення про велику кількість годин праці для Червоного Хреста, що дають греки, португальці, югославяни, японці, хінці, мексиканці та інші Латинсько-Американські групи та багато інших груп чужого роду.

Але не тільки на заході знаходяться добровольці для праці на Червоній Хрест. Кожна заселена квадратова мля в Злучених Державах має своїх робітниць Червоного Хреста. Наприклад, в Темпа, у Флориді, група жінок з Куби організувала клуб, в якому тижнево роблять ріжкі підприємства. На придані в такий спосіб фонди помагують місцевому відділу Червоного Хреста в його праці для військових. Крім того членкині клубу дають чимало годин праці. Від Флориди до Мейн, по півночі, та до західного побережжя Тихого океану, скрізь де можна знайти групи американців, роджених в чужих країнах, або чужинського походження, там можна знайти і добровольців Червоного Хреста, які віддають свій час і працю, бо вірять в ідеї Червоного Хреста.

Серед добровольців є особи кожної чужої народности, що живуть в цій країні, і що більше, ці особи є представниками тих чужих націй. Їх праці потребує Червоній Хрест тепер більше ніж колинебудь передетим. Як війна їде далі, все більше є праця, що має бути виконана. Більше праці щоби облегчити терпіння і злидні, що їх війна залишає за собою.

Червоній Хрест потребує кожного добровольця, якого може дістати. Не робить ріжниці чи та особа може присвятити годину праці, чи цілий день для Червоного Хреста. Червоній Хрест закликає групи і окремі особи, щоби зголошувались до праці в міру своїх можливостей.

З КАНАДИ ДО СТАРОГО КРАЮ. Це пані Вінстон Чорчилл говорить через радіо з Квебеку в Канаді до своїх в Англії. Було це підчас Квебекської Конференції.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ДУМКИ ПІД ШКІЛЬНИЙ РІК В СТОЛІТТЯ СМЕРТІ М. ШАНКЕВИЧА.

Отесь сї один учитель питає: Яким би сїлим сїнок щастя мав? Наймудріше: Навчи Бога знати. Навчи го хороше читати і писати. Вийти йшнї дай му розум ясний. Тоді твій сїнок по вік буде щаслив.

Ось слова Маркіана Шанкевича. — Які вони простенькі, а які правдиві! Правдиві вони були за його життя, правдиві вони є й нині; в сто літ до його смерті. Правдиві там, де він їх складав-мережав, правдиві й тут, де столітнім ювілеєм згадуємо його пам'ять. В них криється правдива наука для кожного батька.

Щастя своїм дітям кожний бажає-шукає, та не кожний його їм дає, не кожний їм знаходить. А не дає і не дасть його нікому нікому, не знайде його ніде той, що не навчить своїх дітей Бога знати, не дасть їм правдивого знання, основоаного на вічних правдах святої віри. Історія людства вчить нас про це. П свідком був Шанкевич і тому він радить батькам: „Навчи Бога знати. Дай му розум ясний, — тоді твій сїнок по вік буде щаслив”. „Дбай про рідну школу, про катехизм і релігійне виховання своїх дітей і хорони їх від злого товариства!”

Ось здорова засада для чесного й свідомого українця, що їде слїдами Маркіана Шанкевича, ось дорога до щастя. В нас є свої шкільні, вищі й найвищі наукові інституції. Є парохїяльні школи, є Гай-скул і Каледж в Стемфорді, Конн. І є Духовний Семинар у Вашингтоні, Д. К.

Вже ось-ось розпочнеться в цих наукових заведенийшх повний шкільний рік. А з тим і виринає питання: Чи буде цього року багато нашої молоді в нашій школі? Чи буде багато таких, що послухають за-

ПОГЛЯНЬТЕ ДОБРЕ НА ЦЮ МАПУ! Найближчі дії можуть дати нам багато матеріалу до студії над цєю мапою, де є згадані ті місцевости, що їх Аліянті будуть постійно бомбардувати і звідки можуть зачати інвазію.

Роль української жінки у далеку давнину

(Реферат Ярослави Чубаті, виступлений в рамках Культурної Радіоавдіо програми "Голос України" зі станції WBUN, в Нью-Йорку).

Коли хтось кине це крилате словниково науковий дослід у слово „Жіноча Справа“, так українського вченого археолога привикли люди з-за чужого латинського похолодження „фемінізм“, себто змагання за визволення з його рідних земель в Європі цього ярма, в яке поставили її у багатьох країнах світа ще донедавна ціле суспільне життя. Далше є це змагання за рівне право з мужчинами, до заробітку, право розпоряджати своєю особою та своїм майном. На ділі це два поняття висказані українськими словами „Жіноча Справа“ та чужим словом „фемінізм“ неконечно покриваються, неконечно значать це саме. Бож пощо заматися за рівне становище жінки, якщо воно десь таке. Тоді саме поняття „жіноча справа“ набирає куди ширшого розуміння. Жіноча справа це образ життя, потреб та побажань жінки, неконечно її боротьба, коли де серед якогось народу такі обставини, що нема потреби вести цю боротьбу; самж боротьба для боротьби це річ безглуздна.

Колжж говорю до Вас рідні сестри, до жінок українського роду, то саме наважю до нашої старої української традиції, яка, на добру славу старої нашої культури, не знала поневоління жінки, не знала вона нерівного трактування жінки. Колжж такє нерівне трактування жінки завандрувало десь і серед українців, то це нормально впливи чужої неукраїнської культури.

Становище жінки у правдиво українським громадянстві, у тому громадянстві, що набралось чужих звичок, все впродовж нашого минулого, було рівнорядне, а українські вчені історики та археологи доказують, що у далеку, далеку давнину становище жінки серед предків українського народу було навіть надрядне.

„Жінка пітримє три угли хати, а чоловік тільки четвертий“ — такє говорить наша народня пословица. А в пословицях зберігається народня філософія, немов природна життєва мудрість українця, набута впродовж довгих, може кількох тисяч літ свого існування. А саме ця народня життєва мудрість творилася та навірстовувалася впродовж довгих соток, а то й тисяч літ і та життєва мудрість українських людей каже, що жінка у хаті, в домі три угли підтримує, заступає три стовпи, а чоловік тільки один. Оце наше українське становище жінки, не зблизоване чужою неукраїнською культурою. Хто знає чим є така правда газдиня в хаті українського селянина, той годиться з тим, що це правда. А ця українська життєва мудрість простолюдина находить підтримку в о-

них. Вона стає для нього дружиною, себто другом-приятелем, а він для неї теж дружиною, таким самим приятелем. Як рівні стають до праці та до життєвої боротьби.

Не диво проте, що українська жінка у далеку давнину була взором вірности та жіночої відданости мужеві, що підкреслюють чужі подорожники по Україні. Чому так було? Тому, що зрадливого може бути тільки людина-невільник, зрада навіть в подружжї це почуття нижчости та рабства. Вірність взаїмна лягла в основу здоров'я української родини, яка зберігає моральне здоров'я української нації по нинішні часи та дає їй силу, не зважаючи на політичне лихоліття, перетривати найгірше. Моральна вартість української родини — очевидно з невеличкими та доволі рідкими виниками — впадає в очі навіть на емігранції, що відбивається корисно на вихованні дітей в українській навіть неосвіченій рідні. Частіше морально-мало вартісна родина трапляється серед інтелігентів, що під впливом чужих неукраїнських, мійських впливів затратила на ділі духову лучність з українським народом.

Колжж порівняти родину з будівлею, то чоловік є каменінь, а українська жінка це цемент, що сплює цілу родину в одну сильну структуру. Оба ті елементи потрібні, та кожне іншої природи та інакше повнить свої обовязки у громадянстві. Серед українського народу обоє подутри роблять свою роботу, але все в стислім порозумінні. А зайде потреба тоді затирається ріжниця між жіночою та мужською роботою в полі, та в господарстві. Не диво проте, що українська жінка так легко потрапила нераз заступати справу, а не тільки в опіці над малолітніми дітьми, як це

Ще за поганської України перед приходом християнства жінка княгиня Ольга переймає керму великанської стародавньої держави, веде усю державну політику навіть з далекою зарганцею, що тоді рідко деінде бувало.

В прастарім українськм праві, у „Руській Правді“ становище жінки поважє. По смернї фїлософія, немов природна життєва мудрість українця, набута впродовж довгих, може кількох тисяч літ свого існування. А саме ця народня життєва мудрість творилася та навірстовувалася впродовж довгих соток, а то й тисяч літ і та життєва мудрість українських людей каже, що жінка у хаті, в домі три угли підтримує, заступає три стовпи, а чоловік тільки один. Оце наше українське становище жінки, не зблизоване чужою неукраїнською культурою. Хто знає чим є така правда газдиня в хаті українського селянина, той годиться з тим, що це правда. А ця українська життєва мудрість простолюдина находить підтримку в о-

рих. Вона стає для нього дружиною, себто другом-приятелем, а він для неї теж дружиною, таким самим приятелем. Як рівні стають до праці та до життєвої боротьби.

Не диво проте, що українська жінка у далеку давнину була взором вірности та жіночої відданости мужеві, що підкреслюють чужі подорожники по Україні. Чому так було? Тому, що зрадливого може бути тільки людина-невільник, зрада навіть в подружжї це почуття нижчости та рабства. Вірність взаїмна лягла в основу здоров'я української родини, яка зберігає моральне здоров'я української нації по нинішні часи та дає їй силу, не зважаючи на політичне лихоліття, перетривати найгірше. Моральна вартість української родини — очевидно з невеличкими та доволі рідкими виниками — впадає в очі навіть на емігранції, що відбивається корисно на вихованні дітей в українській навіть неосвіченій рідні. Частіше морально-мало вартісна родина трапляється серед інтелігентів, що під впливом чужих неукраїнських, мійських впливів затратила на ділі духову лучність з українським народом.

Колжж порівняти родину з будівлею, то чоловік є каменінь, а українська жінка це цемент, що сплює цілу родину в одну сильну структуру. Оба ті елементи потрібні, та кожне іншої природи та інакше повнить свої обовязки у громадянстві. Серед українського народу обоє подутри роблять свою роботу, але все в стислім порозумінні. А зайде потреба тоді затирається ріжниця між жіночою та мужською роботою в полі, та в господарстві. Не диво проте, що українська жінка так легко потрапила нераз заступати справу, а не тільки в опіці над малолітніми дітьми, як це

Ще за поганської України перед приходом християнства жінка княгиня Ольга переймає керму великанської стародавньої держави, веде усю державну політику навіть з далекою зарганцею, що тоді рідко деінде бувало.

В прастарім українськм праві, у „Руській Правді“ становище жінки поважє. По смернї фїлософія, немов природна життєва мудрість українця, набута впродовж довгих, може кількох тисяч літ свого існування. А саме ця народня життєва мудрість творилася та навірстовувалася впродовж довгих соток, а то й тисяч літ і та життєва мудрість українських людей каже, що жінка у хаті, в домі три угли підтримує, заступає три стовпи, а чоловік тільки один. Оце наше українське становище жінки, не зблизоване чужою неукраїнською культурою. Хто знає чим є така правда газдиня в хаті українського селянина, той годиться з тим, що це правда. А ця українська життєва мудрість простолюдина находить підтримку в о-

Німці забороняють полоненим читати біблію

СТОКГОЛЬМ, (ОНА). — Я інтервюваними в Норвегії Шведська газета „Афтонднінґен“ напечатала оповідання одного із многих норвезьких втікачів про те, як німці обходяться з полоненими вояками

предвиджувало право старої України.

Княгиня Ольга, що вже тисяча літ тому заступила й то добре заступила свого трагічно погубженого князя Ігора в управі державою аж доки не підріє її син Святослав Завойовник, була неодноким прикладом розуму, справности та самостійности української жінки. Її подвизали навіть у осередку тодішньої найвищої цивілізації світа, в Константинополі. Видно, що ще за життя свого мужа вона була втаємничена в усі державні справи, коли потрапила їй так зручно та справно виконувати, по смерті чоловіка.

А її правничка Анна Ярославна, жінка а потім вдова по французькм королі перенесла талан свободної української жінки навіть на захід, бо французька історія підкреслює, що та королева українського роду мала великий вплив на державні справи Франції при своїм молодім синові королевичі Филиппові.

Або візьмим двіста літ пізніше живучу українку, галичанку княгиню Романову. Вдовою лишилася з двома малолітніми дітьми, пятілітнім Данилом та З-літнім Васильком. Як тічця вовків кинулися добрі сусідні розграбувати спадщину Романових дітей і своє бутнє панство ширито анархїю, одначе Романова дає собі якось раду та вкїні так підковує діти серед найтяжчих обставин, що ратує для них дорогого добути батьківщину. (Кінець буде).

ї інтервюваними в Норвегії цивільними з захоплених німцями країв. Втікач оповідає, що в Норвегії є велика кількість воєнних полонених, та що німці тяжко над ними збиткуються. В першу чергу не дають їм відвідної їсти і з того приводу полонених чапаються різного роду хвороби. Люди не мають відпорної сили і хорують, а що в Норвегії є великий брак лікарів, то бувають випадки, що хворих доглядаять й лікують зовсім некомпетентні лікарські помічники. З того приводу полонені й інтервювані вмирають в такій великій кількості, що в деяких таборах мало хто лишається.

Крім кенського харчування й медичної допомоги, німці змущаються над інтервюваними в той спосіб, що забороняють їм читати всякого роду літературу і не дозволяють виходити на прохід. Німецькі дозорці обходяться з інтервюваними як з худобою й часто фізично їх побивають. Одного разу якесь біблійне товариство прислало до концентраційного табору певну кількість біблій і просило, щоб німецька команда роздала їх полоненим й інтервюваним полякам, сербам, українцям, чехам і хорватам, але команда цього не зробила. Замість роздати біблію інтервюваним, то німці їх спалили.

Підприємце бізнесменів, що оголошюються в „СВОБОДІ“, А ТИСАМИМ ПІДПРЕТЕ „СВОБОДУ“.

ДІСТАНУТЬ ЗАНЯТТЯ
ПОТРІБНО ЖЕНЩИН до чищення бюр в будинках. Роботу можна зачинати в котрій будь годині між 5-ю і 11-ю годинною ввечір. Плата від \$14.00 до \$20.00 на тиждень. Голоситись до: 167-75 15 WHITEHALL ST., Room 210, Близько South Ferry NEW YORK, N. Y.

МЕШКАННЯ ДО ВИНАЙМУ
ЦІЛІЙ МІСЯЦЬ БЕЗПЛАТНО РЕНТ. 3 і 4 кімнати апартамент, гаряча вода, гарний корнерний 20-фамілійний будинок. 3 блоки від Williamsburg мосту і всієї собейної стації та склепіння. 166-71 95 MARCY AVE., cor. So. 2nd St., BROOKLYN 13, N. Y. Питайте у сторожа дому, Арт. 4.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА
Дни 28. серпня 1943 помер у General Hospital, Secaucus, N. J., у 84. році життя **МИХАЙЛО СИДОР**, доволілітнїй член Тов. Укр. Клубу Поступового, віл. 70 У. Н. Союзі в Джерсі Сіті, Н. Дж. Похідній походив із села Торки, пов. Перемишль, Західна Україна. До У. Н. Союзі в ілївдуу вступив у 1902 році. Пошиша у смукту брата Юрія, а із дальшою родини Ксено Кальмут, Давида Павлуцького, що служив у американській армії і Івана Сеньковського. Похорон відбудеться в вівторок, 31. серпня, в годині 9. рано із похоронного заведення Г. Евуєска, 77 Моріс ул., до укр. гркатола, церкви св. Петра і Павла при Суєсе і Грін ул., а відтак на Голі Нейм Семетарн в Арлінгтон, Н. Дж. Просимо тих членів, що є вільні від праці в той день, прийти на похорон і віддати останню прислугу нашому заслуженому членові. — В. П. П. В. Кушнір, секр.

ДАРМ вишемо кожному зразок (SAMPLE) Карпатського Чаро з найліпшого гірського зілля, на недомагання жодулка, печінки і нирок. Велика пачка коштує 50¢.
● **ГРУДНЕ ЗІЛЛЯ**, природне средство припоручають тим, що терпять на впретні кашель, бля горла і залуху. Пачка коштує 50¢.
● **ЗІЛЛЯ НА БОЛЮЧІ НОГИ**. Дуже помічне. Як його уживати, надруковано на бажкі. Велика пачка 50¢.
● **МІШАНІ КОРИНЯ**, на нестравність, брак апетиту, корчі. Добре також на запахи до горінки. Пачка 50¢.
Маємо всікі лічнїчі зілля, листя, цвіт, кору, ягоди, корінь, ладан, живицю і т. д.
Замовлення посїлайте на адресу: **UKRAINIAN BAZAAR**, 170 E. 4th St., New York, N. Y.

МІЖ ДІВЧАТАМИ.—Бачимо дочку британського прем'єра, офіцера Мері Чорчїл, зліва, як розмовляла з сержантом Ен Рїчардсон з Бїрмінґем, Алабама, і з лїтенантом Лорейн Робїнсон з Монтреалю, Квебек.

ТАРЗАН, ч. 827. Загорода Зїла.

Руки простягнулися із заду, скопили Тарзана й потягнули його в двері.

Він стратив рівновагу, а його вороги кинулися на нього.

Істинково він видав зо себе маллячий крик роспуки.

У своїй в'язниці голос цей почула Зїла. „Тарзан!“ вона крикнула. „Я мушу йому допомгти“. Але залізни крати кавади їй: „Не поможеши!“

Але залізни крати кавади їй: „Не поможеши!“

Д-Р С. ЧЕРНОВ
● Гострі в хронїчні недуги чоловіків і жінок — Шкіра.
● Аналіза крові для подружного свідчення.
● Геморойд і желакї лікується без операції.
223 SECOND AVE., cor. 14th ST., NEW YORK CITY, Room 14. GRamercy 7-7697
Офісний години: дєнно від 10 до 7. В недїлі офіс зачинєний.
Жінки-доктор до обслуґи X & Фаэросмон—Екзамінатія \$2.00

\$150.00 ЦІЛИЙ ПОХОРОН
І вище ОБСЛУГУЄМО В ПЕРТ АМБОВ І ОКОЛИЦІ **KANAI KAIN FUNERAL HOME** 433 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J. Phone: Perth Amboy 4-4646

МІРІОН ЛІТВІН І СІН
УКРАїнські ПОГРЕБНИКИ
Обслуга ширя і чесна
383 Morris Avenue, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J.
Phone: ESsex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
УКРАїнськї ПОГРЕБНИК
заряджує погребми по ціні так низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАРКАЦІА.
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 6th ST., NEW YORK CITY.
Rigidified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕРШІЙ УКРАїнськїЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛЯДЕЛФІЮ
й околицю
МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320.
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І В НОЦЬ

СТЕПЕН J JEWELSKI & SON
FURNERIAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25th St., Bayonne
Phone: BErgen 4-5989 Phone: BAYonne 3-0540

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАїнськїй ПОГРЕБНИК
Занймаєсь похоронами В ВРОНКС, ВРОУКЛІН, НЕУ ЙОРК І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 185 St.) BROOKLYN, N. Y. Tel. MEtrose 8-6577